

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hallitusohjelmatavoitteet 2023: Kriisinkestävä yhteiskunta – turvaa, toivoa ja luottamusta ihmisten arkeen

Pöytäkirjantarkastamaton

Käsitelty kirkkohallituksen täysistunnossa 20.9.2022

Sisällys

1.1 Eriarvoisuuden vähentäminen vahvistaa yhteiskuntarauhaa	2
1.2 Nuorten hyvinvointiin panostaminen luo tulevaisuususkkoa	3
1.3 Tasapainoinen aluekehitys rakentaa luottamusta	3
1.4 Uskonnonvapaus tuo turvaa ja toivoa ihmisten elämään.....	4
1.5 Uskontolukutaito vahvistaa keskinäistä ymmärrystä	4
1.6 Oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden edistäminen rakentaa turvallisempaa maailmaa	5
1.7 Ilmastokestävän elämäntavan edistäminen on hyvinvoinnin perusta	6

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon hallitusohjelmataavoitteet 2023: Kriisinkestävä yhteiskunta – turvaa, toivoa ja luottamusta ihmisten arkeen

Koronapandemia, sota Ukrainassa, ilmastokriisi ja luontokato sekä talouden tilan heikkeneminen ovat tuoneet meidät yhteiskuntana perimmäisten inhimillisten ja yhteiskunnallisten kysymysten äärelle. Usko hyvään huomiseen on koetuksella, kun terveytemme, turvallisuutemme ja taloutemme perusteet ovat uhattuina. Arvomme ja valintamme joutuvat haastetuiksi.

Seuraavan vaalikauden tärkein tehtävä on vahvistaa ihmisten luottamusta ja tulevaisuususkkoa. Suuntana pitää olla sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, jossa pidämme huolta jokaisesta apua tarvitsevasta ja kannamme vastuuta yhteisestä luomakunnasta.

Kirkko luo toiminnallaan turvaa, toivoa ja luottamusta suomalaisten arkeen. Tämä korostuu erityisesti yhteiskunnan kriisitilanteissa. Henkisen kriisinkestävyuden vahvistaminen on seurakuntien perustyötä. Sen merkitys on huomioitu myös yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.

1.1 Eriarvoisuuden vähentäminen vahvistaa yhteiskuntarauhaa

Kuluttajahintojen ja korkotason nousu vaikuttaa erityisesti vähävaraisiin kotitalouksiin. On odotettavissa, että erilaisen taloudellisen tuen tarve kasvaa. Mielenterveys- ja ylivelkaantumisongelmien ehkäisemiseksi avun hakemisen ja saamisen pitää olla nopeaa. Palvelujärjestelmää on selkeytettävä ja perusturvan tasoa nostettava. Mahdollisuutta saada monialaista apua yhdeltä luukulta on edelleen kehitettävä.

Osa maassamme asuvasta väestöstä jää perusturvan ulkopuolelle. Suomessa pitkään ilman oleskelulupaa oleskelevat paperittomat joutuvat pakostakin elämään yhteiskunnan varjoissa, koska mahdollisuuksia integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ei ole.

Jokainen ikäihminen ansaitsee turvallisen vanhuuden ja turvallisen ikääntymisen. Suurin osa ikäihmisistä asuu kotona. Ympärivuorokautisen hoivan rinnalla on vahvistettava kotihoidon resursseja ja laatua sekä kehitettävä omaishoitoa.

Vammaiset ihmiset kokevat suomalaisessa yhteiskunnassa moniperustaista syrjintää. Vammaisten ihmisten oikeudet jäävät usein huomiotta. Köyhyys ja riski syrjäytyä on suuri.

- Perusturvan tasoa on nostettava sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen yhteydessä. Sosiaaliturvajärjestelmästä on tehtävä nykyistä yksinkertaisempi, moninaiset elämäntilanteet paremmin huomioiva ja aktiivisuuteen kannustava.

1.2 Nuorten hyvinvointiin panostaminen luo tulevaisuususkoa

Koronan, ilmastonmuutoksen ja sodan aiheuttama kolmoiskriisi on iskenyt lasten ja nuorten elämään huolestuttavalla tavalla. Yhä useampi on vaarassa jäädä yksin ja ulkopuolelle. Mielenterveyspalvelujen tarve on kasvussa.

Lasten ja nuorten hyvinvointi lähtee perheistä ja toimivista parisuhteista. Yhteiskunnassa on lisättävä toimia, jotka vahvistavat vanhempien tulevaisuususkoa. Perheillä on oltava mahdollisuus tarvitsemaansa tukeen. Kodin rinnalla koulu, hyvät harrastukset ja kaverit muodostavat arjen ja kasvun perustan. Erityisesti opinpolun ensimmäisiin vuosiin pitää panostaa nykyistä vahvemmin, jotta jokainen lapsi ja nuori omaksuisi riittävät perustaidot. Hyvän opinpolun ohella jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus hyvään ja mielekkääseen harrastukseen taustasta ja vanhempien varallisuudesta riippumatta.

Nuorilla on oltava joka tilanteessa mahdollisuus matalan kynnyksen tukeen. Hyvän esimerkin kirkon kehittämästä nuorille suunnatusta matalan kynnyksen palvelusta tarjoaa seurakunnissa käynnistynyt walk in -terapia, jossa nuorille tarjotaan ratkaisukeskeistä lyhytterapiaa ilman erillistä ajanvarausta.

- Nuorten mielenterveyspalvelujen kehittämiseksi jokaisessa kunnassa nuorella on oltava mahdollisuus matalan kynnyksen terapiatukeen.

1.3 Tasapainoinen aluekehitys rakentaa luottamusta

Eriarvoisuuden vähentämiseksi on tärkeää puuttua kasvaviin eroihin Suomen eri alueiden välillä ja kaupunkien sisällä. Toimivat peruspalvelut ja riittävä perusinfrastruktuuri on varmistettava koko maassa. Uuden kasvun ja elinvoiman luomiseksi on tuettava maan eri osissa alueellisten vahvuuksien hyödyntämistä. Kansainvälisen turvallisuustilanteen muuttuminen ja sota Ukrainassa ovat aiheuttaneet vaikeuksia erityisesti Itä-Suomessa.

Käynnissä olevan sosiaali- ja terveydenhuoltouudistus vahvistaa alueellista päätöksentekoa.

Uudistuksen toimeenpanon tärkeimmäksi tavoitteeksi on nostettava matalan kynnyksen peruspalvelujen

vahvistaminen ja hoitoon pääsyn nopeuttaminen. Laadukkaan hoidon ja hoivan varmistaminen edellyttää sote-alan työvoimapulan ratkaisemista.

Kirkko osallistuu yhdessä järjestöjen ja muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa palveluiden toteuttamiseen ja tuottamiseen sekä hyvinvoinnin vahvistamiseen. Valtakunnallisena toimijana kirkko toimii Suomen jokaisessa kunnassa. Toimivia yhteistyömalleja on tuettava myös rakenteellisesti.

- Hallitus laatii aluekehittämisen strategian, joka mahdollistaa maan eri osien vahvuuksien hyödyntämisen. Samalla on tarpeen selvittää, millaisen infrastruktuurin ja peruspalveluiden tason voidaan katsoa toteuttavan kansalaisten yhdenvertaisuutta.

1.4 Uskonnonvapaus tuo turvaa ja toivoa ihmisten elämään

Oikeus uskonnon harjoittamiseen on yhteiskunnan keskeinen vapaus. Uskonnollisuus ja uskonnon harjoittaminen tuovat merkitystä, turvaa ja toivoa ihmisten elämään edistään samalla yhteiskunnan vakautta ja turvallisuutta.

Vuoden 2023 alussa tulee kuluneeksi sata vuotta uskonnonvapauslain voimaan astumisesta.

Uskonnonvapauden taannut laki teki Suomesta aikanaan kansainvälisen edelläkävijän. Oman uskonnon tunnustaminen, harjoittaminen, ilmaiseminen ja uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisen ovat perustuslain takaamia perusoikeuksia. Uskonnolla on oltava vapaus näkyä ja olla läsnä julkisessa tilassa.

Uskonnon ja omantunnon vapauden toteutumiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomioita suomalaisen yhteiskunnan uskonnollisuuden ja hengellisyyden muutosten myötä. On tärkeää, että yhteiskunnan lainsäädännössä ja viranomaisten päätöksissä huomioidaan uskonnollisen kentän monimuotoistuminen. Tämä edellyttää uskontoihin ja uskonnonvapauskysymyksiin liittyvän osaamisen ja asiantuntemuksen vahvistamista päätöksenteossa.

- Kirkkojen ja uskonnollisten yhteisöjen toimintavapaus ja -mahdollisuudet on turvattava myös tulevaisuudessa.

1.5 Uskontolukutaito vahvistaa keskinäistä ymmärrystä

Uskontolukutaidon ja dialogitaitojen merkitys korostuu monimuotoistuvassa yhteiskunnassa ja globalisoituvassa maailmassa. Suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan kristillisten juurien ja muiden uskontojen tuntemus on merkittävimpiä kansalaistaitoja tämän päivän maailmassa sekä avain eri

kulttuurien ymmärtämiseen. Uskonnon ja katsomusaineiden opetuksella on keskeinen merkitys kansalaisten uskontolukutaidon vahvistamisessa.

Koulun ja kirkon yhteistyömahdollisuudet on varmistettava tulevaisuudessakin. Seurakunnat ovat perheiden ja koulun laajin kasvatuskumppani. Lapsen paras on kirkon kasvatuksen ohjenuora ja perusta.

- Koulun uskonnonopetusta ja varhaiskasvatuksen katsomuskasvatusta on kehitettävä ja vahvistettava. Suomalaisessa koulussa on jatkossakin oltava yleissivistävää opetusta, joka tarjoaa lapselle ja nuorelle mahdollisuuden ymmärtää omaa uskontoaan sekä oppia muista uskonnoista ja katsomuksista.

1.6 Oikeudenmukaisuuden ja solidaarisuuden edistäminen rakentaa turvallisempaa maailmaa

Kulikutauti, luonnonmullistukset, sota ja nälkä ovat tuoneet kärsimystä ja epätoivoa monen ihmisen elämään. Aikamme vitsaukset osuvat pahimmin köyhimpiin ja heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin, mutta ne eivät säästä vaurasta pohjoistakaan. Elämme yhdessä yhteisessä maailmassa, jossa kaukaisilta tuntuvista ongelmista tulee nopeasti myös meidän ongelmiamme.

Tässä tilanteessa Suomen on kannettava erityistä huolta myös omasta turvallisuudestaan ja siitä, että jokaisella suomalaisella on syy kokea suomalainen yhteiskunta puolustamisen arvoiseksi.

Sota Ukrainassa heijastuu varjona elämäämme monella tavalla. Sen lisäksi maailmassa on lukuisia pitkään jatkuneita sotilaallisia kriisejä ja konflikteja, jotka tarvitsevat kansainvälisen yhteisön huomiota, tukea rauhanrakentamiseen ja konkreettista apua hädänalaisille. Sota-alueilta tulevien ihmisten kohtaama inhimillinen kärsimys on mittaamattoman suurta. Keskinäisriippuvaisessa maailmassa sotien jäljet heijastuvat koko maailmaan. Sota Ukrainassa uhkaa johtaa globaaliin ruokakriisiin

Globaalin epävarmuuden keskellä Suomen kaltaisten vauraampien maiden on kannettava vastuunsa. Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti.

- Kehitysyhteistyömäärärahoja on nostettava niin, että päästään uskottavalle polulle kohti 0,7 prosentin tasoa bruttokansantulosta vuoteen 2030 mennessä parlamentaarisen kehityspolitiikan ylivaalikautisen selonteon linjaamalla tavalla. Samalla on lisättävä Suomen tukea vähiten kehittyneille maille.

1.7 Ilmastokestävän elämäntavan edistäminen on hyvinvoinnin perusta

Luomakuntaa uhkaa kiihtyvä ilmastokriisi ja luontokato. Elämäntapamme ei ole tasapainossa maapallon kantokyvyn kanssa. Suomen on toimittava ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa kansainvälisenä suunnannäyttäjänä ja jatkettava määrätietoista toimia hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä. Kirkko tavoittelee omassa toiminnassaan hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Kirkko myös kannustaa ihmisiä kestävään ja kohtuulliseen elämäntapaan.

Suomen talous- ja yhteiskuntapolitiikan keskeisenä ohjenuorana on pidettävä ekologista kestävyyttä, joka on edellytys myös yhteiskunnan taloudelliselle ja sosiaaliselle kestävyydelle – myös globaalin etelän näkökulmasta. Sosiaaliseen hyvinvointiin ja ekologiseen kestävyYTEEN liittyvät tekijät on nostettava bruttokansantuotteen ja työllisyyden rinnalle onnistuneen politiikan mittareiksi ja päätöksentekoa ohjaaviksi periaatteiksi.

- Ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen on tehtävä sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. Myös ilmastomuutoksen hillitsemiseksi tarvittavia kustannuksia on jaettava sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla niin kotimaassa kuin globaalisti.